

§ 82 Varhaiskasvatuksen tulosidonnainen palveluseteli 1.8.2024 alkaen

HYD/1330/12.07.00.00/2023

Valmistelija Varhaiskasvatuksen asiantuntija Ijäs Emmi p. 0400 784 781

Muut valmistelijat Varhaiskasvatuksen johtaja Rapala Eila p. 040 542 3172

Esittelijä Varhaiskasvatuksen johtaja Rapala Eila

Valmisteluteksti **Lainsäädännöllinen tausta**

Kunnan on huolehdittava lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä asukkailleen sisällöltään sellaisena ja siinä laajuudessa kuin varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään. Lisäksi kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet.

Varhaiskasvatuslain mukaan kunta voi järjestää lasten varhaiskasvatukseen kuuluvat tehtävät hoitamalla toiminnan itse, sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa, hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelistä annetun lain mukaisen palvelusetelin. Hankittaessa palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta kunnan on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta.

Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisen palvelusetelin valmisteluprosessi

Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisen palvelusetelin valmistelu käynnistyi keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteesta, jonka opetuslautakunta käsittelee 22.11.2022 § 121. Kaupunginvaltuusto merkitsi lausunnon tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen 20.3.2023 § 17 ja totesi, että selvitys palvelusetelin käyttöönotosta laaditaan syksyyn 2023 mennessä.

Palvelusetelin käyttöönottoa on valmisteltu huoltajia ja yksityisiä varhaiskasvatuksen toimijoita kuullen. Valmisteluun liittyen heillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn, joka oli auki 26.5. - 12.6.2023. Vastuksia saatiin neljältä yksityiseltä päiväkodilta, neljältä perhepäivähoitajalta ja 12 huoltajalta. Huoltajien ja päiväkotien osalta palveluseteli nähtiin tervetulleena ja tasa-arvoa lisäävänä uudistuksena. Perhepäivähoitajat puolestaan kokivat yksityisen hoidon tuen toimivaksi ja kilpailukykyiseksi järjestelmäksi. Palveluntuottajien näkökulmasta käyttöönoton onnistumisessa olisi hyvä huomioida erityisesti setelin arvon määrittäminen kunnan omia kustannuksia vastaavaksi, jotta palvelu toteutuisi mahdollisimman yhdenvertaisena kaikkien osapuolten näkökulmasta.

Palveluseteli sääntökirjaa on valmisteltu virkatyönä huomioiden voimassa oleva lainsäädäntö, Kuuma-kuntien yksityisen varhaiskasvatuksen neuvonta -ohjaus ja valvontakäsikirja. Lisäksi sääntökirjan valmistelussa on konsultoitu muita palvelusetelillä varhaiskasvatusta tuottavia Kuumakuntia. Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisen palvelusetelin sääntökirjaa yksityisten päiväkotien on ollut mahdollista kommentoida 1.-5.9.2023 välisenä aikana. Myös hankintapalveluilta ja kaupungin kanslialta pyydettiin kommentteja sääntökirjaan.

Palveluntuottajien kommentteja sääntökirjaan liittyen tuli melko vähän. Saadut kommentit liittyivät pääsääntöisesti palvelusetelin enimmäisarvoon sekä lapsen tukeen liittyviin kerktoimiin. Lisäksi esitettiin kysymyksiä mm. palveluvalikkoon ja hintakattoon liittyen. Hyvinkään setelin enimmäisarvoa pidettiin matalana verrattuna muihin kuntiin. Alle 3-vuotiaan kerktoimeksi esitettiin 1,75. Lapsen tukeen liittyen huomautettiin, että kerktoimen pitäisi olla sellainen, että se mahdollistaisi konkreettisesti tuen järjestelyt. Kerrointa 1,1 pidettiin riittämättömänä tukitoimien toteutukseen. Tukikerktoimeen liittyen sääntökirjaan toivottiin lisäksi kohtaa, että tarvittaessa olisi mahdollista neuvotella myös yli kahden kerktoimesta.

Yhteys Hyvinkään Pelikirjaan

Hyvinkään varhaiskasvatuksen tulosidonnainen palvelusetelikäsikirja tukeutuu Elinvoimainen elämyskaupunki Hyvinkään Pelikirja 2.0 näkemyksille. Hyvinkäällä tehdään tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Palvelutuotannon ja -rakenteiden kehittäminen on jatkuvaa, mutta myös taloudellisesti kestäväälle pohjalle rakentuvaa. Hyvinkään toiminnassa uskalletaan uudistua ja kehittyä ja suunnata luottavaisesti kohti tulevaa. Jokainen kantaa vastuun yhteisten pelisääntöjen noudattamisesta ja työyhteisön kannustavasta ja avoimesta ilmapiiristä tavoitteellisuuden ja tuloksellisuuden saavuttamiseksi. Hyvinkäällä pelataan yhdessä rohkeasti ja reilusti, vastuullisesti, asukkaan ja asiakkaan parhaaksi. Lisäksi tulosidonnaisen palvelusetelisääntökirja valmistelussa tuetaan strategian kärkeä laadukkaaseen koulutuspolkuun liittyen; laadukas varhaiskasvatus ja koulutus ovat Hyvinkään vetovoimatekijöitä.

Mikä on palvelusteli ja palvelusetelin sääntökirja

Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sitoumusta suorittaa ennalta määrätty rahamäärä palvelujen tuottajalle niiden kustannusten korvaamiseksi, joita palvelujen tuottajalle on aiheutunut asiakkaalle tuotetusta palvelusta.

Sääntökirja on Hyvinkään kaupungin toiminta- ja menettelytapaohje varhaiskasvatuksen palveluseteliin. Sääntökirja ei ole sopimus Hyvinkään kaupungin ja palveluntuottajan välillä. Sääntökirjassa Hyvinkään kaupunki asettaa hyväksymiskriteerit varhaiskasvatuksen palveluntuottajille. Lakisääteiset edellytykset varhaiskasvatuspalvelujen tuottamiseen on määritelty laeissa. Palveluntuottaja vahvistaa hyväksymisehdot hakemuslomakkeella ja sen liitteellä sekä todentaa asiat kunnan suorittamilla valvontakäynneillä. Sääntökirja toimii myös ohjeena palveluseteliä käyttäville asiakkaille tai asiakkuutta suunnitteleville. Mikäli palveluntuottaja ei täytä sääntökirjassa määrättyjä ehdottomia vastuita ja velvoitteita, joiden tulee täytyä koko ajan, voi kunta poistaa palveluntuottajan ylläpitämästään palveluntuottajarekisteristä sekä lopettaa palvelusetelin maksamisen.

Hyvinkään kaupunki ja palveluntuottaja nimeävät vastuuhenkilöt, jotka seuraavat sääntökirjan toteuttamista ja toimivat yhteyshenkilöinä.

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvon määrittely

Hyvinkään yksityisessä päiväkodissa tapahtuvassa varhaiskasvatustoiminnassa lapsikohtaisen palvelusetelin arvo määräytyy lapsen iän, perheen koon, bruttotulojen sekä perheen ilmoittaman palvelutarpeen ja lapsen mahdollisen tuen tarpeen perusteella. Asiakkaan omavastuuosuuden arvoa palvelusetelistä tarkistetaan mahdollisen kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tarkistamisen yhteydessä. Enimmäisarvon määrittelyn perusteena käytetään yli 3-vuotiaan lapsen kokoaikaisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa.

Palvelusetelin enimmäisarvoa tarkistetaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin enimmäisarvo hyväksytään Hyvinkään kaupungin opetuslautakunnassa. Hyvinkäällä palvelusetelituottajien palvelusta perimä hinta ei voi olla suurempi kuin palvelusetelin enimmäisarvo eli palveluntuottaja ei voi periä ylimääräistä hintaa palvelusta.

Tulosidonnaiseen palvelusetelin enimmäisarvo ja kertoimet

Palvelusetelin suuruutta määriteltäessä, huomioidaan lapsen iän ja hoidon tarpeen mukainen kerroin. Ikäkerroin määrittelee alle 3-vuotiaiden, 3-5-vuotiaiden ja esiopetusikäisten täydentävän varhaiskasvatuksen palvelusetelin suuruuden. Kuuma kunnissa ei ole yhtä yhteistä kerrointa alle 3-vuotiaalle lapselle, vaan kertoimet vaihtelevat 1,5-1,6 välillä. Myös esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen kerroin vaihtelee 0,46-0,6 välillä.

Hyvinkäällä enimmäisarvoksi esitetään 917,00 € / yli 3-v lapsi / kk ja alle 3-vuotiaan kertoimeksi 1,53.

Alla on tarkempi taulukko varhaiskasvatuksen palveluvalikosta tuntirajoihin/palvelutarpeeseen h/kk. Taulukko sisältää tiedot kunkin palvelutarpeen palvelusetelin enimmäisarvosta. Esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen enimmäisarvo on nykyisen esiopetuksen ostopalveluhinta.

Hoitoaikaperusteinen palveluvalikko					
Varhaiskasvatus alle 3v.	keskimäärin tuntia/viikko	palveluntarve tuntia/kk	Palsen maksuprosentti	Paise alle 3 v	Paise kertoimet
Kokoaikainen varhaiskasvatus	35 h/vko - enint. 34 h/vko	147- 106-146	100 %	1 403,01 €	1,53
	enint. 25 h/vko	85-105	70 %	982,11 €	
Osa-aikainen varhaiskasvatus	enint. 20 h/vko	-84	60 %	589,26 €	
Varhaiskasvatus yli 3v.	keskimäärin tuntia/viikko	palveluntarve tuntia/kk	Palsen maksuprosentti	Paise yli 3 v	Paise kertoimet
Kokoaikainen varhaiskasvatus	35 h/vko - enint. 34 h/vko	147- 106-146	100 %	917,00 €	1
	enint. 25 h/vko	85-105	70 %	545,62 €	
Osa-aikainen varhaiskasvatus	enint. 20 h/vko	-84	60 %	327,37 €	
Lähtöhintana yli 3 v- lapsen ostopalveluhinta					
Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	keskimäärin tuntia/viikko	palveluntarve tuntia/kk	Palsen maksuprosentti	eo- täydentävä vaka	eo ostop. 437,34€/lapsi/kk + täydentävä vaka
esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus	enint. 34 h/vko	106-146	100 %	437,34	874,68 €
	enint. 25 h/vko	85-105	70 %	306,14 €	743,48 €
	enint. 20 h/vko	-84	60 %	262,40 €	699,74 €
Lähtöhintana eo- ostopalveluhinta					

Lapsen iän ja varhaiskasvatustarpeen mukaiset kertoimet

Ikäkerroin:

Alle 3-vuotiaat lapset, kerroin 1,53

3 vuotta täyttänyt lapsi, kerroin 1

Varhaiskasvatusaikakerroin alle 3-vuotiaat lapset

Kokoaikainen 106 - h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 1

Enintään 85 - 105 h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 0,7

Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20h viikossa, kerroin 0,6

Varhaiskasvatusaikakerroin yli 3-vuotiaat lapset

Kokoaikainen 147 - h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 1

Kokoaikainen 106 - 146 h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 0,85

Enintään 85 - 105 h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 0,7

Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20h viikossa, kerroin 0,6

Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Kokoaikainen 106 - 146 h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 1

Enintään 85 - 105 h/kk kestävä varhaiskasvatus, kerroin 0,7

Osa-aikainen varhaiskasvatus, enintään 20h viikossa, kerroin 0,6

Lapsen tarvitsema tuki

Lapsen tuen taso ja sen muodot (pedagoginen, rakenteellinen ja hoidollinen tuki) sekä mahdolliset rakenteelliset tukitoimet arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Myös tuen tasojen välillä siirrytään joustavasti. Lapselle tehdyn yleisen tuen tukipalvelujen, tehostetun tai erityisen tuen päätöksen mukaisesti voi varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija myöntää korotusta palveluseteliin, kerroin 1,1-2. Rakenteelliset tukitoimet ja niihin liittyvä mahdollinen korotus suunnitellaan lapsi- ja lapsiryhmäkohtaiset tarpeet huomioiden. Korotus myönnetään toimintavuodeksi kerrallaan ja tuen vaikuttavuutta arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Lapsen tarvitsemaa tukea arvioidaan yhteistyössä kaupungin konsultoivan varhaiseryityisopettajien ja varhaiskasvatuksen erityisasiantuntijan kanssa.

Kielirikasteinen varhaiskasvatus

Hyvinkäällä asiakas voi hankkia lisäpalveluna vain kielirikasteista varhaiskasvatusta. Lisäpalvelu on vapaaehtoista, eikä se saa syrjiä eikä asettaa asiakkaita eriarvoiseen asemaan. Asiakas maksaa kyseisen lisäpalvelun itse.

Vaikutusten arviointi

Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisella palvelusetelin käyttöönotolla nähdään olevan vaikutusta nykyisten yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiin ja tätä kautta nykyisen palvelutarjonnan ylläpitämiseen. Kaupungin näkökulmasta palvelusetelin käyttöönotto vähentää painetta tuleviin päiväkotinvestointeihin. Pidemmällä tähtäimellä palvelusetelin käyttöönoton arvioidaan luovan mahdollisuuksia uusien palveluntuottajien hakeutumiselle Hyvinkäälle ja palvelutuotannon monipuolistumiseen.

Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisella palvelusetelin käyttöönotolla nähdään olevan vaikutusta lapsiperheiden hyvinvoinnin luomisessa. Palveluseteli lisää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä valinnan mahdollisuuksia ja parantaa palvelujen saatavuutta. Palvelusetelillä palvelua käyttävien palvelusta maksama maksu joustaa asiakkaan tulojen mukaan.

Varhaiskasvatuksen tulosidonnaisella palvelusetelin käyttöönoton kautta tuetaan tavoitetta, jossa yksityinen ja julkinen varhaiskasvatus muodostavat toimivan ja taloudellisesti kestävä kokonaisuuden. Lähtökohtaisesti tulosidonnaisen palvelusetelin kautta hankittavan varhaiskasvatuspaikan tulee olla kaupungille kokonaisuudessaan edullisempi vaihtoehto kuin kaupungin omassa päiväkodissa tuotettu varhaiskasvatuspaikka.

Kustannusarvio

Tulosidonnaisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin kustannuksia arvioitaessa käytettiin kesällä 2023 tiedossa olevia kustannuksia. Kaupungin oman varhaiskasvatuksen kustannukset laskettiin vuoden 2022 tilinpäätöksen tiedoilla, mutta ostopalveluissa huomioitiin 1.8.2023 indeksikorotusten jälkeinen kustannus.

Kaikki vertailuun liittyvät kustannukset laskettiin maksimikorvausten mukaan, jotta kustannuksista saatiin mahdollisimman vertailukelpoisia. Lapsien määränä käytettiin 04/2023 todellisia tietoja eri hoitomuodoissa. Hintavertailu tehtiin ilman vyörytettäviä kustannuksia.

Huomion arvoista on, että vuonna 2023 kunnallisen hoitopaikan hintaan on todennäköisesti tulossa merkittävä korotus mm. palkkaratkaisun ja energianhinnan ym. korotusten takia. Vuodelle 2024 ajoittuu myös mahdollisesti indeksitarkistuksia, joita laskelmissa ei ole huomioitu/arvioitu. Vertailussa käytettiin jokaisen tuen ja kustannuksen maksimiarvoja eli otettiin huomioon kaikki kaupungille syntyvät kustannusmuodot lapsen ollessa täysiaikaisessa hoidossa. Perheelle myönnettyyn palvelusetelin arvoon vaikuttaa mm. lapsen ikä, perheen tulot ja palvelun tuntimäärä.

Tarkkaa laskelmaa palveluseteliin siirtymisen kustannusvaikutuksesta on hyvin vaikea tehdä. Arvio kuitenkin on, että tulosidonnaisen palvelusetelin käyttöönotto lisää kustannuksia. Esim. elo-joulukuu 2024 kustannukset kasvaisivat noin 100 000 - 110 000 eurolla, mikäli sitä verrataan yksityisen hoidon tuella toteutettavaan palveluun. Laskelma sisältää ajauksen, että kaikki yksityisissä päiväkodeissa yksityishoidon tuella toimivat palveluntuottajat ja niissä varhaiskasvatuksessa olevat lapset siirtäisivät palvelusetelijärjestelmään elokuusta 2024 alkaen.

Toimivaltakysymykset

Hyvinkään kaupunginvaltuusto tekee periaatepäätöksen varhaiskasvatuksen tulosidonnaisen palvelusetelin käyttöönotosta. Hallintosääntö § 27 mukaisesti kaupunginvaltuuston tehtävä ja toimivalta on päättää oman palvelutuotannon siirtämisestä kaupungin organisaationulkopuoliselle

toimijalle silloin kun kyse on merkittävästä osasta kaupungin palvelutuotantoa tai kyseessä on huomattava muutos palvelun tuottamistavassa.

Hyvinkään hallintosäännössä lautakuntien yleistä toimivaltaa koskevan 31 §:n mukaan lautakunta päättää toimialallaan toimialansa vastattavaksi kuuluvien palveluiden järjestämis- ja tuottamistavasta seuraavin edellytyksin: päätöksiin ei sisälly ratkaisuja, jotka ovat ristiriidassa kaupunginhallituksen tai valtuuston tekemien periaatepäätösten kanssa tai kaupunginhallituksen tai kaupunginvaltuuston toimivallasta ei johdu rajoituksia lautakunnan toimivallalle, mikäli on epäselvää, kuuluuko asia lautakunnan vai kaupunginhallituksen toimivaltaan, asiasta päättää kaupunginhallitus.

Esitys

1) Opetuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Hyvinkään varhaiskasvatuksen tulosidonnaisen palvelusetelin uudeksi palveluntuotantotavaksi 1.8.2024 alkaen.

2) Opetuslautakunta päättää hyväksyä ehdollisena

A. tulosidonnaisen palvelusetelin enimmäisarvoksi 917 € ja alle 3-vuotiaan kertoimeksi 1,53

B. liitteenä olevan palvelusetelisääntökirjan ja valtuuttaa varhaiskasvatusjohtajan täydentämään sääntökirjaan kokouksessa päätetyt asiat.

Päätös raukeaa, mikäli kaupunginvaltuusto ei hyväksy Hyvinkään varhaiskasvatuksen tulosidonnaista palveluseteliä uudeksi palveluntuotantotavaksi.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Liitteet

Hyvinkään varhaiskasvatuksen palvelusetelin pelisääntökirja

Täytäntöönpano

Toimenpiteitä varten

kaupunginhallitus

Tiedoksi

varhaiskasvatuspalvelut vapa, yksityiset palvelutuottajat

varhaiskasvatuksen asiakassihteerit

talouspalvelut

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki § 136)